

**MYANMAR TRONG CHÍNH SÁCH HÀNH ĐỘNG
HƯỚNG ĐÔNG CỦA ẤN ĐỘ**

Hoàng Văn Hiến*
Dương Thúy Hiền**

TÓM TẮT

Myanmar là một quốc gia láng giềng của Ấn Độ, có nhiều nét tương đồng về văn hóa, lịch sử, tôn giáo cũng như nhiều lợi ích chung cùng chia sẻ và kể cả những xung đột đang tồn tại cần cùng nhau giải quyết. Bài viết chủ yếu đề cập đến tầm quan trọng của Myanmar trong chính sách mới của Ấn Độ đối với khu vực châu Á - Thái Bình Dương, đó là chính sách Hành động hướng Đông. Và, tầm quan trọng chủ yếu được phân tích dưới góc độ mục tiêu của chính sách là Ấn Độ tăng cường và mở rộng ảnh hưởng ra toàn khu vực châu Á - Thái Bình Dương trên con đường đến với vị thế của một cường quốc kinh tế, quân sự trên phạm vi toàn cầu.

Từ khóa: Ấn Độ, Myanmar, chính sách Hành động hướng Đông, kết nối, khu vực Đông Bắc

ABSTRACT

Myanmar is an India's great neighbor, shares historical, ethnic, cultural and religious ties, as well as common interests and even the existing conflicts should work together to address. This article mainly refers to the importance of Myanmar in India's new policy to the Asia - Pacific region, which is Act East policy. This importance is analyzed from the objectives of policy that India strengthens and expands its influence throughout the Asia - Pacific region on the path to become an economic, military superpower on the world.

Key words: India, Myanmar, Act East policy, connectivity, North East India.

1. Đặt vấn đề

Kết nối là một nội dung quan trọng trong chính sách đối ngoại của Thủ tướng Ấn Độ N. Modi và liên kết Nam Á với Đông Nam Á thông qua Myanmar là một trong những ưu tiên hàng đầu của ông. Trong bài phát biểu khai mạc tại Hội nghị cấp cao ASEAN - Ấn Độ lần thứ 12 tại Nay Pyi Taw, Myanmar, N.

Modi khẳng định: Myanmar là quốc gia láng giềng lớn của Ấn Độ và có mối quan hệ lịch sử rất gần với Ấn Độ. Bởi thế mà, hành trình hướng Đông của Ấn Độ phải bắt đầu từ biên giới phía Tây của Myanmar¹.

* Phó Giáo sư – Tiến sĩ, Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế

** Thạc sĩ, Học viện Chính trị khu vực III

1. Narendra Modi, *Opening Statement by Prime Minister at the 12th India - ASEAN Summit*, Nay Pyi Taw, Myanmar, November 12, 2014, <http://mea.gov.in/Speeches+Statements.htm?dtl/24230/Opening+Statement+by+Prime+Minister+at+the+12th+India+ASEAN+Summit+Nay+Pyi+Taw+Myanmar>

Thực ra, không phải đến chính sách *Hành động hướng Đông*, vai trò của Myanmar đối với Ấn Độ mới được đề cập. Trước đó, trong chính sách *Nhìn về hướng Đông*, vai trò của Myanmar cũng đã được khẳng định. Tuy nhiên, trong nhiều năm bị phương Tây cấm vận, Myanmar buộc phải phụ thuộc rất lớn vào Trung Quốc nên vô hình chung nước này từng giống như rào cản, chướng ngại chứ không phải là con đường lưu thông của Ấn Độ¹. Ấn Độ chưa thể tận dụng được hết ý nghĩa chiến lược của Myanmar trong vai trò “*cầu nối*” Ấn Độ với khu vực Đông Nam Á dù nó luôn hiện diện rất rõ ràng. Bởi thế, theo sau những chuyển động địa - chính trị ở Myanmar và theo logic mà người ta hình dung về một chính sách quyết đoán hơn đối với khu vực châu Á - Thái Bình Dương của chính quyền N. Modi, việc nhấn mạnh tầm quan trọng và dành ưu tiên cao hơn cho Myanmar là điều tất yếu.

Myanmar được đánh giá là một quốc gia rất giàu tiềm năng để phát triển kinh tế - xã hội do tài nguyên thiên nhiên phong phú, giàu có (trữ lượng dầu khí được xếp thứ 10 trên thế giới, lượng xuất khẩu gỗ Tách mỗi năm chiếm khoảng 75% của thế giới...), nguồn lao động dồi dào, giá thành nhân công rẻ... Thêm nữa, Myanmar nằm vào vị trí địa lý quan trọng và khá “*nhạy cảm*”, tiếp giáp cả hai cường quốc đang trỗi dậy ở châu Á là Trung Quốc và Ấn Độ. Kể từ tháng 2/2011, sau khi Tổng thống Thein Sein lên nắm quyền ở Myanmar, nhiều cải cách quan trọng theo hướng dân chủ, mở cửa và hội nhập quốc tế đã được tiến hành,

mang lại diện mạo mới cho Myanmar. Năm 2014, GDP của Myanmar đạt 64,33 tỷ USD, thu nhập bình quân đầu người/năm là 1204 USD². Về đối ngoại, Myanmar cũng dần khẳng định vai trò to lớn hơn trong ASEAN và đã nhanh chóng cải thiện quan hệ vốn lạnh nhạt của nước này với Mỹ và phương Tây trong nhiều năm qua... Vì lẽ đó, vị thế của Myanmar trong bàn cờ cạnh tranh ảnh hưởng giữa các nước lớn, nhất là Mỹ, Trung Quốc, Ấn Độ được nâng lên đáng kể.

2. Vài nét về chính sách *Hành động hướng Đông* của Ấn Độ

Sau hai thập niên triển khai chính sách *Nhìn về hướng Đông*, Ấn Độ đã có sự gắn kết gần hơn với khu vực châu Á - Thái Bình Dương. Thế nhưng, hiệu quả của chính sách này vẫn không được đánh giá cao vì trên thực tế, New Dehli vẫn chưa thật sự chủ động và dường như vẫn chỉ là “*người quan sát*” trong nhiều vấn đề của khu vực cực kỳ quan trọng này.

Để khắc phục tình trạng này, sau khi lên nắm quyền ở Ấn Độ (5/2014), Thủ tướng N. Modi đã tiếp thêm xung lực mới cho chính sách *Nhìn về hướng Đông* bằng cách điều chỉnh chính sách này thành *Hành động hướng Đông*. Sự thay đổi đó được Thủ tướng N. Modi chính thức thông báo tại Hội nghị Cấp cao ASEAN - Ấn Độ lần thứ 12 tại Myanmar. Theo các quan chức Ấn Độ, về cơ bản, chính sách *Hành động hướng Đông* là sự tiếp nối chính sách *Nhìn về hướng Đông* của các chính phủ

1. Myanmar như cầu nối giữa SAARC và ASEAN, http://vn.sputniknews.com/vietnamese.ruvr.ru/2014_08_09/275706465/

2. World Bank, Myanmar, <http://data.worldbank.org/country/myanmar>, Accessed on 1 July 2015

tiền nhiệm nhưng trong tư thế chủ động hơn. Mục tiêu chủ yếu là làm sâu sắc hơn quan hệ kinh tế và lợi ích chiến lược của Ấn Độ với các nước trong khu vực châu Á - Thái Bình Dương nhằm thúc đẩy tăng trưởng kinh tế của Ấn Độ, qua đó chống lại ảnh hưởng ngày càng gia tăng của Trung Quốc ở Ấn Độ Dương và tăng cường vai trò của Ấn Độ trên toàn cầu. Trong chính sách *Hành động hướng Đông*, các đối tác quan trọng như Nhật Bản, Australia và ASEAN được đặc biệt chú ý¹.

Theo cựu Đại sứ Ấn Độ Rudi Warjri, chính sách *Hành động hướng Đông* có hai khía cạnh. Thứ nhất, từ góc độ đối ngoại, chính sách này liên quan đến mối quan hệ một cách tổng thể của Ấn Độ với ASEAN và các quốc gia Đông Á. Thứ hai, từ góc độ đối nội, chính sách đề cập về sự phát triển của khu vực Đông Bắc của Ấn Độ. Nhà ngoại giao này cũng khẳng định: Chính sách *Hành động hướng Đông* hướng vào mục tiêu xây dựng xa hơn nhiều so với chính sách *Nhìn về hướng Đông*².

Tuy mới triển khai song chính sách này đã đạt những kết quả khá tích cực. Tháng 9/2014, Chủ tịch nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa Tập Cận Bình thăm Ấn Độ và cam kết sẽ thành lập 2 khu công nghiệp ở Ấn Độ, đầu tư 20 tỷ USD trong vòng 5 năm cho các dự án phát triển công nghiệp, cơ sở hạ tầng

và tăng cường hợp tác về đường sắt. Sau đó, Thủ tướng N. Modi cũng đã đến Trung Quốc (5/2015) và hai bên đã ký kết 21 thỏa thuận hợp tác. Với Nhật Bản, đây là quốc gia mà Thủ tướng N. Modi tiến hành chuyến công du nước ngoài đầu tiên (9/2014). Trong chuyến thăm này, Nhật Bản cam kết đầu tư 35 tỷ USD vào lĩnh vực cơ sở hạ tầng tại Ấn Độ trong vòng 5 năm và hai bên cũng cam kết nâng cấp quan hệ quân sự, tuyên bố quan hệ hai nước là *Đối tác toàn cầu và chiến lược đặc biệt*. Nhật Bản được khẳng định đóng vị trí trung tâm trong chính sách của Ấn Độ.

Với ASEAN, Thủ tướng N. Modi nhấn mạnh đây chính là “*hạt nhân*” trong chính sách *Hành động hướng Đông* của Ấn Độ và cũng là trung tâm “*giác mơ*” về một thế kỷ châu Á, với những đặc điểm tiêu biểu là hợp tác và liên kết³. Nhiều biện pháp cụ thể thúc đẩy quan hệ kinh tế ASEAN - Ấn Độ được chính quyền N. Modi đặc biệt quan tâm như lập một cơ chế đặc biệt về cấp tài chính cho các dự án phát triển, xây dựng các đại lộ thông tin và mời các nước ASEAN tham gia tiến trình chuyển đổi kinh tế đang diễn ra tại Ấn Độ⁴. Hai bên đã kí FTA về dịch vụ và đầu tư (9/2014) và đặt mục tiêu nâng kim ngạch thương mại hai chiều lên 200 tỷ USD vào năm 2020. Trong các nước ASEAN, Ấn Độ ưu tiên nhất định cho các nước CLMV (bao gồm Campuchia, Lào, Myanmar, Việt Nam)

1 Danielle Rajendram, *India's new Asia-Pacific strategy: Modi acts East*, <http://www.lowyinstitute.org/files/indias-new-asia-pacific-strategy-modi-acts-east.pdf>, December 2014, tr. 4

2 Xem thêm: *Indian foreign policy, AEP elucidated Former Ambassador dissects Act East Policy* <http://www.thesangaiexpress.com/indian-foreign-policy-aep-elucidated-former-ambassador-dissects-act-east-policy/>

3 Ấn Độ: *ASEAN là hạt nhân trong chính sách “Hành động phía Đông”*, <http://www.vietnamplus.vn/an-do-asean-la-hat-nhan-trong-chinh-sach-hanh-dong-phia-dong/290822.vnp>

4 Phong Vũ, *Ấn Độ đẩy mạnh hợp tác kinh tế với các nước ASEAN*, http://www.nhandan.com.vn/mobile/_mobile_thegioi/_mobile_tintuctg/item/26136702.html.

như dành 16,1 triệu USD tiền ngân sách hỗ trợ cho Quỹ Phát triển Dự án với mục tiêu quản lý đầu tư tại các trung tâm công nghiệp thuộc CLMV, giúp thành lập các trung tâm đào tạo tiếng Anh, các trung tâm công nghệ thông tin...¹. Với Australia, Ấn Độ cũng thể hiện sự quan tâm đặc biệt. Hai tháng sau khi Thủ tướng Australia Tony Abbott thăm Ấn Độ (9/2014), Thủ tướng N. Modi trở thành nhà lãnh đạo đầu tiên của Ấn Độ thăm Australia sau gần 3 thập kỷ. Hai nước đạt được một thỏa thuận hạt nhân dân sự, dự luật khung về hợp tác an ninh và Australia được khẳng định là “một đối tác quan trọng trong mọi lĩnh vực ưu tiên quốc gia của Ấn Độ” và “Australia sẽ không còn ở ngoại vi nữa mà sẽ ở trung tâm trong tầm nhìn của Ấn Độ”².

Như vậy, thông qua củng cố quan hệ với các quốc gia trong khu vực châu Á - Thái Bình Dương, Ấn Độ có thể tận dụng được ưu thế địa - chính trị để đứng vững trên hai chân là Ấn Độ Dương và Thái Bình Dương. Châu Á - Thái Bình Dương chính là một điểm tiếp xúc quan trọng để Ấn Độ can dự vào công việc quốc tế và hiện thực hóa chiến lược nước lớn trên con đường trở thành cường quốc thế giới.

3. Tầm quan trọng của Myanmar trong chính sách Hành động hướng Đông của Ấn Độ

Đối với Ấn Độ, có nhiều lí do để gọi tên cho tầm quan trọng của Myanmar trong chính sách Hành động hướng Đông, song

phần lớn đều hướng đến vị trí địa - chiến lược của Myanmar, các lợi ích an ninh, kinh tế, năng lượng, kết nối khu vực và hạn chế những ảnh hưởng của Trung Quốc. Có thể khái quát như sau:

Vị trí địa - chiến lược của Myanmar tạo điều kiện thuận lợi cho Ấn Độ kết nối với khu vực châu Á - Thái Bình Dương.

Myanmar là quốc gia Đông Nam Á duy nhất có chung đường biên giới trên bộ với Ấn Độ (dài 1643 km) nên quốc gia này thường được ví von là “cầu nối trên đất liền” của Ấn Độ với khu vực Đông Nam Á³. Myanmar cũng có 1.930 km đường bờ biển ở vịnh Bengal và chỉ cách quần đảo chiến lược Andaman của Ấn Độ 30 km. Các cảng của Myanmar thậm chí còn mang lại cho Ấn Độ con đường ngắn và thuận tiện hơn để đến một số bang phía Đông Bắc nên Myanmar có thể cung cấp những sự lựa chọn kết nối cả trên biển và trên bộ thuận lợi để khóa chặt các bang phía Đông Bắc của Ấn Độ⁴. Đồng thời, Myanmar còn giáp Trung Quốc nên cũng mang lại cho Ấn Độ một tuyến đường vận chuyển tới miền Nam Trung Quốc⁵.

Để tăng cường kết nối với khu vực, việc

1 CLMV trong chính sách “Hành động hướng Đông” của Ấn Độ, <http://www.tgvn.com.vn/Item/VN/BinhLuan/2015/6/A275C0C0D4F24526/>

2 Xem thêm Danielle Rajendram, Tlđđ, từ tr.4 đến tr.11.

3 Bertil Lintner, “India stands by Myanmar Status quo”, Asia Times online, http://www.atimes.com/atimes/South_Asia/IK14Df02.html, Accessed on 4 November 2007.

4 C. Raja Mohan, “India’s Outdated Myanmar Policy: Time for a Change”, Rsis Commentaries, Accessed on 4 October, 2007, www.rsis.edu.sg/wp-content/uploads/2014/07/CO07103.pdf

5 Bibhu Prasad Routray, *India-Myanmar Relations: Triumph of Pragmatism*, Jindal Journal of International Affairs, Volume 1, Issue 1, October 2011, tr.300.

thực hiện các dự án giao thông của Ấn Độ ở Myanmar đang trở thành trọng tâm chính của hợp tác phát triển song phương giữa hai nước. Hiện có 2 dự án quan trọng của Ấn Độ ở Myanmar cần hoàn thành để thúc đẩy sự kết nối này. Thứ nhất, Dự án đường cao tốc ba bên nối liền bang Manipur của Ấn Độ với Thái Lan thông qua Myanmar, dài 3200 km (phần từ Ấn Độ đến Myanmar dài hơn 1600km). Từ năm 2008, chính phủ Ấn Độ đã chi 20 triệu USD cho dự án này¹ song tiến độ triển khai còn chậm. Tại cuộc họp đầu tiên của Ủy ban Tư vấn chung Ấn Độ - Myanmar (7/2015), hai bên cam kết đẩy nhanh tiến độ để dự án này hoàn thành vào năm 2016. Thứ hai, Dự án Giao thông vận tải quá cảnh đa phương thức Kaladan (kết nối từ Kolkata đến Mizoram của Ấn Độ trên vịnh Bengal vào cảng Sittwe của Myanmar và tiếp tục thông qua các bang Rakhine và Chin của Myanmar). Từ năm 2007, Ấn Độ đã đầu tư 50 triệu USD vào dự án này và nó cũng được hi vọng sẽ hoàn thành vào năm 2016². Đây là những dự án đầy tham vọng của Ấn Độ tại Myanmar. Nó liên quan cả đến lợi ích kinh tế, chính trị và an ninh của Ấn Độ bởi nếu các tuyến đường này được khai thông, Ấn Độ sẽ giải quyết thành công bài toán phát triển kinh tế của khu vực Đông Bắc và có cơ hội xâm nhập thẳng vào thị trường Đông Nam Á.

Bên cạnh đó, hợp tác đường hàng không cũng đã được tăng cường. Tháng 11/2014, hai nước cũng đã mở đường bay trực tiếp hàng

tuần tuyến Delhi - Gaya - Yangon, thay cho các chuyến bay theo mùa và chuyến bay thuê bao từ các thành phố thuộc khu vực Đông Bắc Ấn Độ trước đây.

Ngoài ra, Ấn Độ và Myanmar đều tham gia tích cực trong các khuôn khổ hợp tác của ASEAN như ARF, ADMM+, EAS, Hợp tác sông Hằng - sông Mekong. Cả hai còn là thành viên của Sáng kiến Vịnh Bengal về hợp tác kinh tế và kỹ thuật đa lĩnh vực (BIMSTEC) và một phần của Hành lang kinh tế các nước BCIM (Banglades - Trung Quốc - Ấn Độ - Myanmar). Các khuôn khổ hợp tác này, giúp Ấn Độ tăng cường ảnh hưởng và quan hệ với các quốc gia trong khu vực Đông Nam Á.

Myanmar liên quan chặt chẽ đến các vấn đề an ninh của Ấn Độ, trước hết là an ninh ở khu vực Đông Bắc Ấn Độ.

Vùng đất biên giới Myanmar là nơi trú ẩn lý tưởng cho các nhóm vũ trang nổi dậy Ấn Độ. Cùng với đó, tình trạng buôn lậu vũ khí, ma túy và nhập cư bất hợp pháp từ Myanmar đến Ấn Độ ngày càng tăng. Gần đây, để chạy trốn bạo lực sắc tộc lan rộng ở Myanmar, hàng ngàn người Hồi giáo Rohingya đã đến Ấn Độ cũng đang gây ra những thách thức an ninh cho Ấn Độ³.

Để giải quyết vấn đề này, chính quyền N. Modi cam kết xây dựng quan hệ quốc phòng thực chất hơn với Myanmar, đặc biệt là hợp tác biên giới và hải quân. Tháng 6/2015, Cố vấn An ninh quốc gia Ấn Độ Ajit Doval đã tới Nay Pyi Taw và cam kết hợp tác với Myanmar nhằm bảo đảm an ninh và ổn định biên giới. Ngay sau đó, tháng 7/2015, Đại tướng Min

1 Pierre Gottschlich, *New Developments in India-Myanmar Bilateral Relations?*, Journal of Current Southeast Asian Affairs, 2/2015, tr.150.

2 Pierre Gottschlich, Tlđđ, tr.150

3 Dẫn theo Pierre Gottschlich, Tlđđ, tr.147.

Aung Hlaing, Tổng tư lệnh các lực lượng vũ trang Myanmar cũng đã đến Ấn Độ. Đây là chuyến thăm đầu tiên của người đứng đầu các lực lượng vũ trang Myanmar đến Ấn Độ. Ưu tiên hàng đầu trong các cuộc hội đàm cũng là hợp tác biên giới. Trong Tuyên bố chung của Ủy ban Tư vấn chung Ấn Độ - Myanmar (7/2015), Ấn Độ khẳng định hỗ trợ Myanmar hiện đại hóa các lực lượng vũ trang, trong đó ưu tiên giúp Myanmar “*xây dựng một hải quân chuyên nghiệp và có khả năng bảo vệ, đảm bảo an ninh hàng hải*”¹. Ấn Độ cũng mở rộng cung cấp máy bay vận tải, máy bay trực thăng và thiết bị quốc phòng khác cho Myanmar, cũng như tập trung vào việc mở rộng đào tạo và xây dựng năng lực cho các lực lượng vũ trang Myanmar và xem xét khả năng cung cấp các tàu tuần tra ngoài khơi cho Myanmar.

Myanmar là đối tác kinh tế tin cậy và ổn định của Ấn Độ

Kim ngạch thương mại hai chiều Ấn độ - Myanmar liên tục tăng trong những năm qua. Nếu năm 2010 - 2011, tổng kim ngạch thương mại song phương đạt 1338,29 triệu USD thì năm 2013 - 2014, con số này đã tăng lên gần gấp đôi, đạt 2182,68 triệu USD. Trong đó, xuất khẩu của Ấn Độ sang Myanmar đạt 787,01 triệu USD năm 2013 - 2014, chiếm 0,25% tổng kim ngạch xuất khẩu của Ấn Độ và nhập khẩu của Ấn Độ từ Myanmar đạt

1395,67 USD năm 2013 - 2014, chiếm 0,31% tổng kim ngạch nhập khẩu của Ấn Độ². Cơ cấu hàng hóa trao đổi giữa hai bên có tính bổ sung cho nhau. Các mặt hàng chủ yếu Ấn Độ nhập khẩu từ Myanmar là các loại đậu hạt, gỗ và các chế phẩm từ gỗ (chiếm 77% tổng số hàng nhập khẩu của Ấn Độ từ Myanmar năm 2013 - 2014) và các mặt hàng chủ yếu Ấn Độ xuất khẩu sang Myanmar là dược phẩm, sắt thép, máy móc và thiết bị điện (chiếm 35,4% tổng số hàng xuất khẩu của Ấn Độ sang Myanmar năm 2013 - 2014)³.

Mặc dù, kim ngạch thương mại của Ấn độ với Myanmar còn thấp so với một số quốc gia khác trong ASEAN, chiếm tỉ lệ nhỏ trong tổng kim ngạch thương mại của Ấn Độ (năm 2013 - 2014 chiếm 0,29%) và cán cân thâm hụt thương mại nghiêng về phía Ấn Độ song Ấn Độ vẫn luôn khẳng định Myanmar là một đối tác thương mại quan trọng của Ấn Độ. Hai bên đặt mục tiêu nâng tổng kim ngạch thương mại song phương lên 10 tỷ USD vào năm 2020.

Về đầu tư, tính đến cuối tháng 12 - 2014, Ấn Độ trở thành nhà đầu tư nước ngoài lớn thứ 11 ở Myanmar, với tổng số vốn đầu tư đạt 508,4 triệu USD⁴. Các tập đoàn lớn của Ấn Độ như TATA, Avantha Group, Birla Corporation cũng đã quan tâm đầu tư ở Myanmar.

2 Pierre Gottschlich, Tlđđ, tr.149.

3 Xử lý của tác giả từ số liệu của Central Statistical Organization (CSO), Myanmar

4 *India-Myanmar bilateral trade expected to reach \$10 bn by 2020*, http://www.business-standard.com/article/news-ians/india-myanmar-bilateral-trade-expected-to-reach-10-bn-by-2020-115021900867_1.html

1 Ministry of External Affairs, “Joint Statement by India and Myanmar on First Meeting of the India-Myanmar Joint Consultative Commission”, <http://mea.gov.in/bilateral-documents.htm?dtl/25485>, Accessed on July 16, 2015.

Kim ngạch xuất nhập khẩu của Ấn Độ – Myanmar giai đoạn 2010 -2015

Đơn vị tính: triệu USD

Năm	2010 - 2011	2011 - 2012	2012 - 2013	2013 - 2014	2014 - 2015 (Tháng 4 đến tháng 11)
Xuất khẩu của Ấn Độ sang Myanmar	320,62	545,38	544,66	787,01	483,81
Nhập khẩu của Ấn Độ từ Myanmar	1017,67	1381,15	1412,69	1395,67	951,78
Tổng kim ngạch	1338,29	1926,52	1957,35	2182,68	1135,59

(Nguồn: Directorate General of Foreign Trade (DGFT), Department of Commerce, India)

Hợp tác kinh tế giữa Ấn Độ và Myanmar tuy chưa tương xứng với tiềm năng của hai nước nhưng nó vẫn được xác định là “*xương sống*” của mối quan hệ song phương hiện nay. Ấn Độ cần phải tham gia vào quá trình phát triển kinh tế Myanmar, bởi đó không chỉ vì lợi ích kết nối với ASEAN mà còn bởi một sự thật quan trọng rằng Ấn Độ không thể phát triển một cách bền vững nếu các nước láng giềng của Ấn Độ yếu kém và lạc hậu¹.

Myanmar góp phần vào việc giúp Ấn Độ cân bằng ảnh hưởng với Trung Quốc trong khu vực

Để khẳng định quyền tự chủ và tính dân tộc, Myanmar đang có xu hướng thoát khỏi tình trạng phụ thuộc quá lớn vào các hỗ trợ kinh tế từ Trung Quốc. Tăng cường quan hệ gần gũi với Ấn Độ được xem là một phương cách quan trọng để Myanmar giải quyết tình trạng này. Thêm nữa, sự thận trọng với chính sách bành trướng của Trung Quốc dường như

đang đưa Myanmar tiến gần hơn đến Ấn Độ².

Trong khi đó, để bảo vệ lợi ích quốc gia, Ấn Độ cũng cần Myanmar nghiêng về phía mình. Thế nhưng, Ấn Độ chắc chắn không thể cạnh tranh một mất một còn với Trung Quốc ở Myanmar vì theo một số nhà phân tích đó là trò chơi có tổng bằng không. Do đó, Ấn Độ xác định Myanmar là một khía cạnh hợp tác trong quan hệ Ấn Độ - Trung Quốc³. Đây có lẽ là cách tốt nhất Ấn Độ có thể kiềm chế ảnh hưởng của Trung Quốc tại Myanmar cũng như chiến lược vươn ra Ấn Độ Dương của Trung Quốc thông qua Myanmar.

Ngoài các yếu tố trên, *tầm quan trọng của Myanmar đối với Ấn Độ còn được xác định bởi những yếu tố liên quan đến việc hai bên chia sẻ các mối quan hệ lịch sử, dân tộc, văn hóa và tôn giáo hết sức gần gũi*. Hiện có khoảng 2,5 triệu người gốc Ấn sống ở Myanmar⁴ và phần

1 Chính sách “*Hướng Đông*” của Ấn Độ đi qua Myanmar, <http://ngghiencuubiendong.vn/tin-quoc-te-tong-hop/3726-chinh-sach-huong-dong-cua-an-do-di-qua-myanmar>

2 India’s Defence Cooperation with South East Asian countries, <http://www.spslandforces.com/story.asp?id=258>

3 Pierre Gottschlich, tldd, tr.155.

4 Ministry of External Affairs, “*Indo-Myanmar Relations*”, <http://mea.gov.in/mystart.php?id=50044503>, Accessed on 29 June 2011

đông người Myanmar là tín đồ Phật giáo. Vì thế, nhiều nhà nghiên cứu cho rằng không quá ngạc nhiên khi Bộ trưởng Ngoại giao Ấn Độ Swaraj trong chuyến thăm Myanmar (8/2014) đã nhấn mạnh Phật giáo là yếu tố quan trọng thúc đẩy giao lưu nhân dân giữa hai nước và là nền tảng cho mối quan hệ hai nước nói chung¹.

4. Thay cho lời kết

Có lẽ sẽ không quá khi nhận xét, Myanmar là một “*mắt xích*” quan trọng trong chính sách *Hành động hướng Đông* của Ấn Độ vì quốc gia này đang mở ra cơ hội mới cho New Delhi theo đuổi những lợi ích, tránh những rủi ro, cản trở đối với chính sách đối ngoại mới ở khu vực. Chính quyền của Thủ tướng N.Modi đang nỗ lực để xóa đi cảm giác của Myanmar về một Ấn Độ “*hứa hẹn nhiều nhưng mang lại ít*” thông qua tiến hành các cam kết một cách mạnh mẽ hơn. Hy vọng, trong nỗ lực nuôi dưỡng các mối quan hệ kinh tế và chiến lược sâu rộng hơn với các quốc gia trong khu vực châu Á - Thái Bình Dương, việc khẳng định đưa Myanmar trở thành một “*người bạn có giá trị*” và tăng cường hợp tác với Myanmar trở thành một ưu tiên² của chính quyền N. Modi sẽ đạt được những kết quả như mong muốn. Đương nhiên để làm được điều này, New Delhi cần cải thiện các cơ chế trao đổi với Myanmar, cũng như cần tham gia vào quá trình thúc đẩy dân chủ, phát triển kinh tế và tăng cường quá trình cải cách ở Myanmar một cách mạnh mẽ hơn vì một Myanmar bất ổn, kém phát triển và không dân chủ sẽ không thể mang lại sự ổn định lâu dài cho quan hệ hai nước, càng không

thể trở thành nước “*trung chuyển*” giữa Ấn Độ và Đông Nam Á và sẽ ảnh hưởng trực tiếp đến lợi ích chiến lược của Ấn Độ trong khu vực.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bibhu Prasad Routray, “India-Myanmar Relations: Triumph of Pragmatism”, *Jindal Journal of International Affairs*, Volume 1, Issue 1, October 2011, p 299-321.
2. Danielle Rajendram, “India’s new Asia-Pacific strategy: Modi acts East”, <http://www.lowyinstitute.org/files/indias-new-asia-pacific-strategy-modi-acts-east.pdf>, December 2014, p. 1-20.
3. Ministry of External Affairs, “Joint Statement by India and Myanmar on First Meeting of the India-Myanmar Joint Consultative Commission”, <http://mea.gov.in/bilateral-documents.htm?dtl/25485>, Accessed on July 16, 2015.
4. “Myanmar như cầu nối giữa SAARC và ASEAN”, http://vn.sputniknews.com/vietnamese.ruvr.ru/2014_08_09/275706465/
5. Pierre Gottschlich, “New Developments in India-Myanmar Bilateral Relations?”, *Journal of Current Southeast Asian Affairs*, 2/2015, p.139-163.
6. Sridhar Ramaswamy & Tridivesh Singh Maini, “*The Strategic Importance of Myanmar for India*”, <http://thediplomat.com/2014/08/the-strategic-importance-of-myanmar-for-india/>
7. Phong Vũ, *Ấn Độ đẩy mạnh hợp tác kinh tế với các nước ASEAN*, http://www.nhandan.com.vn/mobile/_mobile_thegioi/_mobile_tintuctg/item/26136702.html.

1 Pierre Gottschlich, tlđđ, tr.155.

2 *Indian foreign policy, AEP elucidated Former Ambassador dissects Act East Policy*, <http://www.thesangaiexpress.com/indian-foreign-policy-aep-elucidated-former-ambassador-dissects-act-east-policy/>

Ngày nhận bài: 26/2/2016

Ngày gửi phản biện: 1/3/2016